

Jonas Jonasson

**Zabiják Anders
a jeho přátelé**
(a sem tam nepřítel)

Další knihy Jonase Jonassona:

Analfabetka, která uměla počítat

Stoletý stařík, který vylezl z okna a zmizel

Jonas Jonasson

**Zabiják Anders
a jeho přátelé**
(a sem tam nepřítel)

Přeložila Hana Švolbová

PANTEON

Ze švédského originálu
Mördar Anders och hans vänner (samt en och annan ovän),
Piratförlaget, Stockholm 2015

Copyright © 2015 by Jonas Jonasson
First published by Piratförlaget, Sweden
Published by arrangement with Brandt New Agency, Spain
Copyright © 2016 by Panteon
Cover © 2016 by Emil Křížka
Translation © Hana Švolbová 2016

Nakladatelství Panteon, Národní 21, 110 00 Praha
www.jonasson.cz | www.jonasjonasson.com | www.knihypanteon.cz
Přeložila: Hana Švolbová
Návrh obálky: Emil Křížka
Sazba: DTP Panteon
Tisk a vazba: CPI Moravia Books, Pohořelice
Printed in Czechia.

ISBN 978-80-87697-50-4

*Table by se ti libila, tati.
Je pro tebe.*

ČÁST PRVNÍ

TROCHU JINÝ BYZNYS

KAPITOLA 1.

Ten, jehož život se měl záhy naplnit smrtí a násilím, zloději a lupiči, se v recepci nejubožejšího hotelu ve Švédsku zasnul.

Jediné vnouče koňského handlíře Henrika Bergmana vždycky svádělo svoji bídu na dědečka. Stařík vévodil v rámci jižního Švédska špičce svého oboru, nikdy neprodal míň než sedm tisíc zvířat za rok, všechno prvotřídní kusy.

Od roku 1955 však proraďní sedláci počali měnit dědovy plno- a polokrevníky za traktory takovou rychlostí, kterou dědeček nedokázal chápat. Ze sedmi tisíc transakcí bylo sedm set, z nichž se stalo sedmdesát a z těch pouhopouhých sedm. Během pěti let se několikamilionové rodinné jmění rozpustilo v obláčku nafty. Otec ještě nenarozeného vnuka se v roce 1960 pokusil zachránit to, co zachránit šlo, tím, že objížděl rolníky v kraji a kázal prokletí mechanizace. Vždyť se toho tolik povídá. Třeba že nafta způsobuje rakovinu, když na člověku ulpí, a taky že ulpí.

A pak tatínek dodával, že výzkumy prokázaly, že nafta u mužů pravděpodobně způsobuje neplodnost, jenomže to dělat neměl. Za prvé to nebyla pravda a za druhé to zaneprázd-

něným, nicméně neustále chtivým zemědělcům opatřeným třemi až osmi dětmi znělo jako pohádka. Bylo trapné opatřit si kondom, na rozdíl od nějakého toho kousku z řady Massey Fergusson nebo John Deer.

Dědeček zemřel v chudobě, navíc ho ukopal jeho poslední kůň. Jeho zkroušený syn i bez koní přisedlal, prošel jakýmsi kurzem a časem získal zaměstnání u společnosti Facit a. s., jednoho z předních světových podniků vyrábějících psací a počítačací stroje. Tím se mu zadařilo být převálcován historickým vývojem nejenom jednou, ale rovnou dvakrát za život, jelikož trh najednou zaplavily elektronické kalkulačky. Jako výsměch produktu zvící cihly od firmy Facit se japonská varianta navíc vešla do kapsy od saka.

Stroje koncernu Facit se nesmrštily (aspoň ne dostatečně rychle), ovšem podnik sám tuto změnu prodělal a nakonec se scvrkl doslova v nic.

Syn koňského handlíře dostal padáka. Aby potlačil skutečnost, že ho život dvakrát podvedl, sáhl po láhvi. Nezaměstnaný, zahořklý, stále nemytý a nikdy střízlivý, ztratil záhy veškerou přitažlivost pro svou o dvacet let mladší manželku, která nejdřív vydržela chvíli a potom ještě chvíli.

Ale nakonec si ta trpělivá mladá žena pomyslela, že se chyba, kterou představoval sňatek s nesprávným mužem, dá odčinit.

„Chci se rozvést,“ řekla jednou dopoledne manželovi, který rázoval po bytě onoho páru v bílých trenýrkách s tmavými fleky a něco hledal.

„Nevidělas flašku s koňakem?“ opáčil.

„Ne. Ale chci se rozvést.“

„Včera večer jsem ji postavil na linku, muselas ji někam přesunout...“

„Je možné, že skončila v baru, když jsem uklízela, už si nevzpomínám, ale snažím se ti vysvětlit, že se chci rozvést.“

„V baru? Jo, jasně, tam jsem měl hledat! Jsem pitomec. To se pak odsud odstěhuješ? A vezmeš si s sebou i toho prďolu, co si jenom sere do gati?“

Ano, miminko s sebou vzala. Blondatého kloučka s hodným modrým očima. Kloučka, z nějž se měl o mnoho let později stát recepční.

Maminka si pro sebe vysnila kariéru učitelky jazyků, ale miminko se rozhodlo přijít na svět čtvrt hodiny před začátkem závěrečné zkoušky. Teď odjela do Stockholmu s prckem, svými pěti švestkami a podepsanými rozvodovými papíry. Pak se vrátila k dívčímu příjmení Perssonová, přičemž nezvážila důsledky pro chlapce, který už dostal křestní jméno Per (ne že by nebylo možné jmenovat se Per Persson nebo třeba Jonas Jonasson, ale někomu to může připadat fádní).

V hlavním městě na ni čekala práce dopravní policistky. Matka Pera Perssona chodila po ulici sem a tam a téměř denně jí vyčínil některý ze špatně parkujících řidičů, především těch, kteří si mohli udílené pokuty dovolit. Ze snu o učení – o šíření znalostí o tom, které německé předločky se pojí se čtvrtým a které se třetím pádem, mezi žáky, jimž to bylo povětšinou samozřejmě jedno – sešlo.

Ale když matka v zaměstnání, které mělo být jenom dočasné, strávila půlku věčnosti, stalo se, že jeden z těch poučujících, špatně parkujících řidičů se úplně rozlítl, když uprostřed stížnosti objevil v uniformě dopravní policie ženu. Jedno dalo druhé a ocitli se na obědě v krásné restauraci, kde byl lístek s pokoutou přetržen vedví, asi tak při servírování kávy s likérem. A když jedno dalo třetí, požádal špatně parkující řidič matku Pera Perssona o ruku.

Žadatelem byl náhodou islandský bankéř, který se chystal odstěhovat domů do Reykjavíku. Své zamýšlené manželce na-

sliboval zlato a zelené lesy, pokud odjede s ním. Islandská náruč vítala rovněž synka. Ale uplynulo už tolik času, že blondatý klučina stihl dospět a mohl o sobě rozhodovat sám. Počítal se zářivější budoucností ve Švédsku a vzhledem k tomu, že nikdo nedokáže porovnat to, co následovalo, s tím, co by se bývalo mohlo stát, nelze určit, nakolik byl tento synův kalkul správný, či špatný.

Per Persson si už v šestnácti letech obstaral zaměstnání při studiu gymnázia, v němž se zrovna moc neangažoval. Matce nikdy do detailů nevyprávěl, o jakou práci se jedná. A měl pro to svoje důvody.

„Kam se chystáš, chlapče?“ mohla by se matka ptát.

„Do práce, mami.“

„Tak pozdě?“

„Jo, většinou se tam jede nepřetržitě.“

„A co že to vlastně děláš?“

„Vždyť už jsem to vykládal tisíckrát. Vypomáhám v... zábavním průmyslu. Setkávání lidí a tak.“

„Jak vypomáháš? A jak se jmenuje...“

„Musím letět, mami. Můžem to probrat pak.“

Per Persson opět proklouzl. Je zřejmé, že nerad prozrazoval podrobnosti, jako že jeho zaměstnavatel balil a prodával příležitostnou lásku ve velkém omšelém žlutém dřevěném domě v Huddinge jižně od Stockholmu. Nebo že zařízení působilo pod názvem Klub Amore. Nebo že chlapcova práce spočívala v zajištění provozu, přičemž také tvořil doprovod a kontroloval. Platilo, že každý jednotlivý návštěvník najde cestu do správného pokoje za správnými milostnými hrátkami za správně vyměřený čas. Chlapec vytvářel rozvrhy, odměřoval čas návštěv,

poslouchal za dveřmi (a nechal pracovat představivost). Pokud to vypadalo, že se něco ubírá špatným směrem, strhl poplach.

Asi v tu dobu, kdy matka emigrovala a Per Persson dokončil studia také formálně, rozhodl se jeho zaměstnavatel pro změnu branže. Z klubu Amore se stal penzion Mořský mys. Vůbec nestál někde u moře, tudíž ani na žádném mysu. Ale jak prohlásil majitel hotelu:

„Nějak se ta prdel jmenovat musí.“

Čtrnáct místností. Dvě stě dvacet pět korun za noc. Společná toaleta a sprcha. Čisté povlečení a ručníky jednou týdně, ale pouze pokud se dostatečně opotřebí. Změna činnosti z hnízdečka lásky na hotel třetí cenové nebylo nic, co by si majitel zrovna přál. Vydělával podstatně víc, když měli hosté v posteli společnost. A když se v rozvrhu děvčat objevila mezera, mohl si s některou z nich na chvíli zalézt sám.

Jedinou výhodou penzionu Mořský mys bylo, že to bylo méně nelegální. Bývalý majitel nočního klubu si odkroutil osm měsíců v chládku a řekl si, že to stačilo.

Peru Perssonovi, který prokázal nadání pro logistiku, nabídl práci recepčního a to nebylo zrovna nejhorší (ačkoli o mzdě to neplatilo). Jednalo se o zápis a odhlašování hostů, dohled na to, aby lidi platili, o kontrolu rezervací. Také bylo potřeba být trochu příjemný, ale ne tak, aby to mělo negativní vliv na výsledek.

Šlo o novou činnost pod novým názvem a úkol Pera Perssona byl jiný a nesl s sebou víc zodpovědnosti než dřív. Pobídlo ho to k tomu, aby vyhledal šéfa a pokorně mu navrhl úpravu platu.

„Nahoru, nebo dolů?“ zeptal se šéf.

Per Persson odpověděl, že by upřednostnil zvýšení. Rozhovor se neubíral směrem, který si přál. Teď tu stál a doufal, že si bude smět aspoň ponechat to, co už měl.

A tak se stalo. Šéf však byl natolik velkorysý, že přišel s návrhem:

„Tak se, do prdele, nastěhuj do místnosti za recepcí, ať se vyhneš placení nájmu za byt po mámě.“

Per Persson souhlasil, že to je cesta, jak nějakou tu kačku uškrtnout. A jelikož plat dostává načerno, mohl by bokem zkusit i sociální dávky a podporu v nezaměstnanosti.

A tak se stalo, že se Per Persson sžil se svou prací. Bydlel a žil ve své recepci. Uplynul rok, uplynuly dva, uběhlo pět let a chlapci se po všech stránkách nevedlo líp než jeho otcí a dědovi. A vinu na tom nesl dědeček. Stařík byl několikanásobný milionář. Teď stála jeho vlastní krev ve třetí generaci za pultem a vítala páchnoucí hotelové hosty se jmény jako Zabiják Anders a jiné nelibosti.

Právě Zabiják Anders byl jedním z těch, kdo v penzionu Mořský mys bydleli dlouhodobě. Vlastně se jmenoval Johan Andersson a celý svůj dospělý život seděl. Se slovíčky a vyjadřováním mu to nikdy nešlo, ale záhy v životě přišel na to, že pravdu lze obhájit, když tomu, kdo odporuje nebo se tváří, jako by to zvažoval, jednu ubalí. A druhou, pokud to bude potřeba.

Tento druh rozhovoru časem vedl k tomu, že se mladý Johan dostal do špatné společnosti. Díky novým známým začal své už tak agresivní argumentační způsoby míchat s alkoholem a pilulkami, a pak už to šlo ráz na ráz. Alkohol a tabletky mu přivodily dvanáct let, už když mu bylo dvacet a nedokázal vysvětlit, jak se jeho sekera ocitla v zádech předního oblastního distributora amfetaminu.

Po osmi letech byl Zabiják Anders zpátky venku a svobodu oslavil s takovou náruživostí, že téměř nestihl vystřízlivět a dostal dalších čtrnáct let k předchozím osmi. Tentokrát se do

toho připletla brokovnice. Zblízka. Přímo do obličeje chlapíka, který nastoupil po onom se sekerou v zádech. Výjimečně neveselý pohled pro osoby, které to musely uklízet.

Zabiják Anders u soudu tvrdil, že to nebyl záměr. To se aspoň domníval. Na to, jak se to odehrálo, si moc nepamatoval. Asi jako při dalším úletu, kdy podřízl hrdlo třetího podnikavce s pilulkami, jelikož tento ho nařkl, že má špatnou náladu. Muž s čerstvě prořízlým chřtánem měl v této věci pravdu, nebylo mu to ale k ničemu.

Šestapadesát bylo Zabijáku Andersovi, když se zase dostal na svobodu. Na rozdíl od předchozích propuštění se nejednalo o příležitostný pobyt, ale o něco stálějšího. Tak zněl plán. Jen bylo nutné vyhýbat se alkoholu. A pilulkám. A všemu a všem, co měli s alkoholem a pilulkami něco společného.

U piva takové nebezpečí nehrozilo, to ho těšilo nejvíc. Nebo napůl. Anebo z toho aspoň nešílel.

Penzion Mořský mys vyhledal ve víře, že stále skýtvá zážitky jistého druhu a mohl by tak vyrovnat deficit u člověka, který jedno či tři desetiletí seděl. Když se usadilo zoufalství z faktu, že tak tomu již není, rozhodl se raději ubytovat. Někde přece bydlet musí a něco přes dvě stovky za noc není suma, kvůli které by se měl dohadovat, obzvláště při pomýšlení na to, jak takové dohadování může dopadnout.

Ještě než si poprvé vyzvedl klíč od pokoje, stihl Zabiják Anders vypovědět svůj životní příběh mladému recepčnímu, který mu přišel do cesty. Vyprávění zahrnovalo i dětství, třebaže si zabiják nemyslel, že by bylo relevantní pro to, co následovalo. Raná léta se povětšinou odvíjela tak, že se otec po práci opil, aby ji vydržel, a matka začala dělat totéž, aby to vydržela s otcem. To vedlo k tomu, že táta nevydržel s mámou a prokazoval

to tak, že ji v pravidelných odstupech zmlátil, ponejvíc, když synek přihlížel.

Po tomto vyprávění se recepční neodvážil k ničemu jinému, než přivítat Zabijáka Anderse podáním ruky a představením.

„Per Persson,“ řekl.

„Johan Andersson,“ odpověděl zabiják a slíbil, že odted' se bude snažit vraždit co nejmíň.

Načež se recepčního zeptal, jestli by někde na skladě nebyla plzeň. Po sedmnácti letech bez ní člověku snadno vyschne v krku.

Per Persson neměl naprosto v úmyslu zahájit svůj vztah se Zabijákem Andersem tím, že by mu odepřel pivo. Ale při nalévání se otázal, zda se pan Andersson dokáže zdržet tvrdého alkoholu a pilulí.

„Jo, to bude asi nejlepší,“ mínil Johan Andersson. „A hele, říkej mi Zabijáku Andersi, jo? Jako všichni ostatní.“

KAPITOLA 2.

Člověk by se měl radovat z maličkostí. Třeba z toho, že plynuly měsíce a Zabiják Anders nezamordoval ani recepčního, ani nikoho dalšího v nejbližším okolí hotelu. A z toho, že šéf dovolil Peru Perssonovi každou neděli na několik hodin recepci zavřít. Jakmile jen počásí – na rozdíl od většiny ostatních věcí – bylo na straně recepčního, snažil se odtud zmizet. Ne proto, aby si vyhodil z kopýtko, na to nestačily peníze. Zato sedět na lavičce v parku a dumat bylo zatím zadarmo.

Jak tam tak seděl, se čtyřmi chleby se šunkou a láhví malinovky, někdo ho náhle oslovil:

„Jak se daří, synu?“

Před ním stála žena, ne o mnoho starší než on. Vypadala ušmudlaně a odrbaně a na krku jí zářil bílý kolárek, třebaže se špinavým flekem.

Per Persson pro nějaké náboženství nikdy nehoroval, ale kněz je kněz. Pomyslel si, že ta žena si zaslouží stejný respekt jako ti vrazi, fetišáci a obyčejná chátra, s nimiž se setkával v práci. Možná dokonce i větší.

„Děkuju za optání,“ odpověděl. „Už bylo i líp. Nebo teda... nebylo, když o tom přemejšlím. Můj život je spíš samá potíž, dalo by se říct.“

Nevadí, že byl tak osobní, honilo se mu hlavou. Nejlepší bude to napravit.

„Přesto bych paní farářku nechtěl zatěžovat tím, jak si stojím se zdravím a náladou. Jen když mám něco k zakousnutí, je to většinou v cajku,“ pronesl a naznačil ukončení rozhovoru tím, že se věnoval otvírání chlebníku.

Jeho signál však farářka nepostřehla. Místo toho nadhodila, že jistě nebude nijak obtěžující více nebo méně posloužit, pokud by to mohlo jeho bytí zpříjemnit. Osobní modlitba je snad to nejmenší?

Modlitba?! Per Persson hloubal nad tím, jaký by to podle té ušmudlané farářky mohlo mít užitek. Věří snad, že začnou z nebe pršet peníze? Nebo chleba a brambory? I když... prodjednou. Přičilo se mu odmítnout někoho, kdo usiloval pouze o dobro.

„Díky, paní farářko. Jestli si myslíte, že modlitba k nebesům mi může ulehčit život, tak já se bránit nebudu.“

Farářka se usmála a usadila se na lavičku vedle recepčního, který si užíval nedělní volno. A pustila se do práce.

„Bože, pohleď na své dítě... mimochodem, jak se jmenujete?“

„Jmenuju se Per,“ řekl Per Persson a v duchu se podivil, k čemu Bohu tahle informace bude.

„Bože, pohleď na své dítě Pera, pohleď, jak trpí...“

„No, já tak úplně netrám...“

Farářka se nechala vyvést z míry, podotkla, že může klidně začít znovu a že modlitba nejlépe poslouží, když nebude příliš přerušovaná.

Per Persson se omluvil a slíbil, že ji nechá v klidu pomodlit až do konce.

„Díky,“ farářka znovu spustila. „Bože, pohleď na své dítě, pohleď, jak cítí, že by to mohlo být lepší, přestože úplně netrpí. Pane, dej mu jistotu, nauč ho milovat svět a svět ať miluje jeho. Ó, Ježíši, nes svůj kříž po jeho boku, přijď království tvé a tak dál.“

A tak dál? podivil se Per Persson, ale neodvážil se nic namítnout.

„Bůh ti požehnej, můj synu, silou a mocí a... silou. Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen.“

Per Persson nevěděl, jak by taková osobní modlitba měla znít, ale to, co právě vyslechl, znělo jako odfláknutá práce. A už to měl na jazyku, když ho farářka předběhla:

„Dvacet korun. Díky.“

Dvacet korun?! Za tohle?

„Mám vám za tu modlitbu začalovat?“ utrl se Per Persson.

Farářka přikývla. Modlitbu ze sebe jenom tak nevyklopíte. Vyžaduje soustředění a obětavost, bere sílu – a dokonce i farář musí na zemi z něčeho žít, dokud má pobývat právě tady, a ne v nebi.

To, co se Per Persson právě dozvěděl, neznělo ani obětavě, ani soustředěně a nebyl si ani za mák jistý, že to je nebe, a nikoli něco jiného, co na farářku čeká, až přijde čas.

„Tak deset?“ zkusila to farářka.

Snižuje cenu z mála na skoro nic? Per Persson se na ni podíval pronikavěji a spatřil něco... jiného? Něco... bídného?

A pak se přiklonil k tomu, že jde spíš o smolařku než o podvodnici.

„Nedáte si chleba?“ řekl.

Farářka se rozzářila.

„Děkuju, to by bylo skvělé! Pán ti požehnej!“

Per Persson poznamenal, že z historického hlediska asi tak všechno ukazuje na to, že Pán je zaneprázdněn něčím jiným než žehnat právě jemu. A že modlitba, která se k němu tam nahoru před chvílí donesla, na téhle věci nejspíš nic nezmění.

Vypadalo to, že se farářka hodlá ohradit, ale recepční jí rychle nabídl chlebník se svačinou.

„Tady máte,“ pobídl ji. „Snad vám to jídlo na chvíli zavře klapáčku.“

„On pokorné vede cestou práva, on pokorné učí chodit po své cestě. Žalm dvacet pět,“ pravila pastorka s ústy plnými chleba.

„Co jsem povídal?“ pokáral ji Per Persson.

Skutečně působila jako farářka. Zatímco hltala čtyři chleby s šunkou od recepčního, vyprávěla, že měla vlastní sbor ještě do předminulé neděle, kdy ji uprostřed kázání předseda sboru přerušil a vyzval ji, aby opustila kazatelnu, sbalila si saky paky a zmizela.

To Peru Perssonovi připadalo nejhorší. To v nebeských záležitostech neexistuje nic jako ochrana zaměstnanců?

Ano, samozřejmě existuje, ale vypadalo to, že předseda má pro své jednání důvod. A snad celá farnost s ním souhlasila. Mimochodem se to týkalo i samotné farářky. Navíc po ní nejmíň dva členové sboru švihli sbírkou žalmů, když sestupovala z kazatelny.

„Jistě chápeš, že to má delší verzi. Chceš ji slyšet? Můj život nebyla žádná procházka růžovým sadem, to bys měl vědět.“

Per Persson zvažoval. Chce slyšet, kudy se farářka v životě procházela, když ne růžovým sadem, nebo stačí ta dávka utopení, kterou kolem sebe šíří sám bez její pomoci?

„Nejsem si jistej, jestli by se můj život rozzářil, kdybych poslouchal o ostatních, co žijou v podobný mizérii,“ pro-